

Najczęściej zadawane pytania

Luksemburg, 8 października 2019 r.

Sprawozdanie roczne za 2018 r. – Najczęściej zadawane pytania

1. Jaką rolę odgrywa Europejski Trybunał Obrachunkowy w odniesieniu do budżetu UE?

Co roku kontrolerzy **sprawdzają rozliczenia UE i przedstawiają opinię** na temat dwóch kwestii – czy rozliczenia są poprawne i wiarygodne oraz czy środki z budżetu UE zostały wydane zgodnie z przepisami.

Na tej podstawie Trybunał wydaje **poświadczenie wiarygodności**, które ma obowiązek przedstawić Parlamentowi Europejskiemu i Radzie zgodnie z art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

W 2018 r. łączne wydatki UE wyniosły 156,7 mld euro.

2. Czy Europejski Trybunał Obrachunkowy zaaprobował sprawozdanie finansowe za 2018 r.?

Tak.

Trybunał zaaprobował sprawozdanie finansowe za 2018 r., gdyż uznał je za wiarygodne (wydał opinię bez zastrzeżeń), tak jak czynił to w odniesieniu do każdego roku budżetowego począwszy od 2007 r. Trybunał stwierdza, że sprawozdanie finansowe za 2018 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach sytuację finansową Unii Europejskiej oraz jej wyniki za badany rok.

Oprócz opinii na temat sprawozdania finansowego Trybunał zobowiązany jest do wydania opinii – na podstawie przeprowadzonych prac kontrolnych – na temat tego, czy płatności leżące u podstaw rozliczeń były dokonywane zgodnie z przepisami unijnymi. W ostatnich kilku latach zaobserwowano stopniową poprawę, jeśli chodzi o szacowany poziom błędów w płatnościach: w 2015 r. – 3,8%, w 2016 r. – 3,1%, w 2017 r. – 2,4%, w 2018 r. – 2,6%.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Ponadto w 2018 r. w znacznej części skontrolowanych wydatków – głównie w płatnościach opartych na uprawnieniach – nie wystąpił istotny poziom błędu.

Z tego względu – trzeci rok z rzędu – Trybunał wydaje **opinię z zastrzeżeniem** na temat płatności dokonanych w 2018 r. Począwszy od 1994 r. – z wyjątkiem ubiegłych trzech lat – wydawał on co roku negatywną opinię na temat legalności i prawidłowości wydatków.

3. Co oznaczają „opinia bez zastrzeżeń”, „opinia z zastrzeżeniem” i „opinia negatywna”?

„Opinia **bez zastrzeżeń**” oznacza, że przedstawione dane dają prawdziwy i rzetelny obraz oraz że są zgodne z zasadami sprawozdawczości finansowej i zarządzania finansami.

„Opinia **z zastrzeżeniem**” oznacza, że kontrolerzy nie mogą wydać opinii bez zastrzeżeń, lecz wykryte problemy nie mają charakteru rozległego, tj. nie dotyczą one całej populacji.

„Opinia **negatywna**” wskazuje na powszechne występowanie problemów.

4. Co oznacza „istotny poziom błędu”?

W terminologii dotyczącej kontroli oznacza to poziom, poniżej którego **uważa się, że błędy nie mają znaczącego wpływu**. Poziom błędu uważa się za „istotny”, jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, iż mógłby on wpłynąć na decyzje odbiorców korzystających ze sprawozdania z kontroli. Zarówno Trybunał, jak i Komisja Europejska przyjmują do określania istotności próg na poziomie 2%.

5. Na czym polegają „płatności oparte na uprawnieniach” i „płatności dokonywane na zasadzie zwrotu kosztów”?

Uzyskanie **płatności opartych na uprawnieniach** uzależnione jest od spełnienia przez beneficjentów określonych (mniej skomplikowanych) warunków. Tego rodzaju płatności obejmują na przykład pomoc bezpośrednią dla rolników (w ramach wydatków w dziale „Zasoby naturalne”), stypendia dla studentów i stypendia badawcze (w ramach wydatków w dziale „Konkurencyjność”), a także wynagrodzenia oraz renty i emerytury dla pracowników UE (w ramach działu „Administracja”).

Płatności dokonywane na zasadzie zwrotu kosztów mają miejsce wtedy, gdy UE zwraca koszty kwalifikowalne poniesione w związku z realizacją działań kwalifikowalnych (w ich przypadku obowiązują bardziej skomplikowane zasady). Tego rodzaju płatności dokonywane są na przykład na rzecz projektów badawczych (w ramach wydatków w dziale „Konkurencyjność”), inwestycji w zakresie rozwoju regionalnego i rozwoju obszarów wiejskich (w ramach wydatków w działach „Spójność” i „Zasoby naturalne”), a także na rzecz projektów rozwojowych (w ramach działu „Globalny wymiar Europy”).

6. Czy następuje poprawa w zarządzaniu finansami UE?

Tak.

W ostatnich kilku latach zaobserwowano stopniową poprawę, jeśli chodzi o szacowany poziom błędów w płatnościach – obniżył się on z 4,4% w 2014 r. do 2,6% w 2018 r. Ponadto w 2018 r. w około połowie skontrolowanych wydatków nie wystąpił istotny poziom błędów. Podczas kontroli przeprowadzonych w ostatnich latach Trybunał zaobserwował również, że Komisja i państwa członkowskie znacznie wzmocniły kontrole wewnętrzne.

7. Wciąż jednak utrzymuje się szacowany poziom błędów wynoszący 2,6%. Co to oznacza?

Wartość 2,6% to szacunkowa **kwota, która nie powinna być zostać wypłacona** z budżetu UE, ponieważ nie została wykorzystana zgodnie z przepisami UE, a zatem albo nie spełnia celów określonych przez Radę i Parlament w prawodawstwie unijnym, albo nie jest zgodna ze szczegółowymi przepisami krajowymi w państwach członkowskich.

Do typowych błędów zalicza się płatności na rzecz niekwalifikujących się beneficjentów lub projektów bądź też zamówienia na usługi, towary lub inwestycje udzielone z naruszeniem przepisów dotyczących zamówień publicznych.

8. Czy oznacza to, że zmarnowano 2,6% środków UE?

Nie.

Takie sformułowanie może być mylące, ponieważ między pojęciem „błąd” a „marnotrawstwo” istnieje zasadnicza różnica. W ramach przeprowadzanych kontroli Trybunał sprawdza, czy środki UE zostały spożytkowane zgodnie z przepisami, czy naliczone koszty zostały właściwie obliczone i czy spełniono warunki kwalifikowalności. Do tych elementów odnosi się wartość 2,6%.

Niektóre z wykrytych błędów dotyczą płatności, które nie spełniały warunków kwalifikowalności. Przykładowo, jak ustalił Trybunał, w ramach kryteriów kwalifikowalności do jednego z programów operacyjnych w państwie członkowskim przewidziano, że z dofinansowania ze środków unijnych nie można skorzystać w przypadku, gdy inny podmiot prowadzi tego samego rodzaju działalność gospodarczą co beneficjent pod tym samym adresem. Jako że jeden z beneficjentów, będący prawnikiem, założył działalność gospodarczą w tym samym budynku co inna kancelaria prawna, jego projekt nie kwalifikował się do dofinansowania.

W takich przypadkach unijne środki mogły mimo wszystko przynieść pozytywny efekt i dać pewne korzyści, mimo że beneficjenci nie spełnili wszystkich warunków dotyczących ich wykorzystania. Z kolei do marnotrawstwa może dojść nawet wtedy, gdy środki są wydatkowane legalnie i prawidłowo, jak choćby w przypadku budowy infrastruktury

portowej bez uwzględnienia, w jaki sposób w przyszłości będą kształtowały się poziomy przewozów towarowych.

9. Jak dochodzi do błędów?

Do błędów dochodzi, gdy dane osoby lub organizacje **nie przestrzegają przepisów** przy ubieganiu się o środki z budżetu UE. Aby móc ubiegać się o wsparcie unijne, należy przestrzegać pewnych szczegółowych przepisów unijnych, a w wielu przypadkach – także krajowych. Przepisy te opracowano w celu zapewnienia, by wydatkowane środki nie zakłócały funkcjonowania rynku wewnętrznego (np. przepisy dotyczące udzielania zamówień publicznych i zasady pomocy państwa) oraz by były przeznaczane na cele określone przez Radę i Parlament.

Błędy występują, gdy **przepisy te są łamane** – na przykład gdy rolnicy zgłaszają niepoprawne informacje na temat powierzchni użytków rolnych, promotorzy projektów nie stosują się do zasad udzielania zamówień publicznych, a ośrodki badawcze wnioskuje o zwrot kosztów niezwiązanych z projektami finansowanymi ze środków UE. Przykładowo w jednym ze zbadanych przez Trybunał przypadków niewielkie przedsiębiorstwo z sektora opieki zdrowotnej, które po raz pierwszy uczestniczyło w projekcie unijnym, zastosowało niepoprawną metodykę obliczenia kosztów osobowych, niezgodną z zasadami unijnego finansowania projektów badawczych. W innym przypadku rolnicy twierdzący, że prowadzą działalność niezależnie od siebie, uzyskali dotacje na budowę chlewni w ramach działania mającego na celu wspieranie rozwoju małych i średnich gospodarstw rolnych. Trybunał ustalił jednak, że posiadali oni udziały w przedsiębiorstwie rodzinnym działającym w tej samej lokalizacji, które było zbyt duże, by rolnicy ci spełniali warunki kwalifikowalności.

W sprawozdaniu rocznym za 2018 r. przedstawiono więcej przykładów błędów wykrytych przez Trybunał w trakcie badań kontrolnych.

10. Czy wykryte błędy stanowią nadużycia finansowe?

W zdecydowanej większości przypadków błędy nie stanowią nadużycia.

Nadużycie finansowe jest aktem umyślnego oszustwa w celu odniesienia pewnej korzyści. Choć w toku standardowych procedur kontrolnych może być trudno wskazać przypadki popełnienia nadużycia finansowego, każdego roku w trakcie badań kontrolnych Trybunał stwierdza kilka przypadków podejrzenia nadużycia.

W 2018 r. kontrolerzy wykryli 9 przypadków podejrzenia popełnienia nadużycia finansowego w ramach około 700 skontrolowanych transakcji (w 2017 r. wykryto ich 13). Wszystkie te przypadki są zgłaszane do OLAF (Europejskiego Urzędu ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych), który przeprowadza dochodzenie i w razie konieczności monitoruje każdy taki przypadek we współpracy z władzami państw członkowskich.

11. Zarówno Komisja, jak i państwa członkowskie posiadają uprawnienia w zakresie zapobiegania błędom i korygowania ich w momencie wystąpienia. Jaki ma to wpływ na poziom błędu?

Działania naprawcze podjęte przez organy państw członkowskich i Komisję miały ogólnie rzecz biorąc pozytywny wpływ na szacowany poziom błędu.

Gdyby jednak Komisja, organy państw członkowskich lub niezależni biegli rewidenci wykorzystali wszystkie dostępne informacje, mogliby zapobiec powstaniu znacznej części błędów lub wykryć je i skorygować, zanim dokonano odnośnych płatności.

Gdyby na przykład wykorzystano te informacje, szacowany poziom błędu w łącznych wydatkach w dziale „Zasoby naturalne” w 2018 r. byłby poniżej progu istotności wynoszącego 2%. Trybunał jest przekonany, że dane te dowodzą adekwatności stosowanych kontroli, ale świadczą też o konieczności właściwego ich prowadzenia.

12. Trybunał poinformował, że zmierza w kierunku nowego modelu jednorazowej kontroli. Co zmieniło się w odniesieniu do 2018 r. w stosunku do poprzednich lat?

Rok budżetowy 2017 był pierwszym rokiem, w którym znaczna część wydatków ze wszystkich obszarów budżetu UE została objęta **nowymi przepisami** mającymi zastosowanie do wieloletnich ram finansowych (WRF) na lata 2014–2020. Mechanizmy kontroli wewnętrznej w Komisji i w państwach członkowskich pozwalają obecnie Trybunałowi na lepsze wykorzystanie wyników ich prac przy ocenie prawidłowości wydatków.

Kontrolerzy zamierzają stosować **podejście atestacyjne** w odniesieniu do całego poświadczenia wiarygodności, co oznacza formułowanie opinii pokontrolnej na podstawie deklaracji (z zakresu zarządzania i kontroli) przedkładanej przez Komisję.

W 2017 i 2018 r. Trybunał w ramach pilotażu wprowadził to nowe podejście kontrolne w odniesieniu do działu „Spójność”. Pilotaż ten pozwolił zidentyfikować obszary zarówno w Komisji Europejskiej, jak i w państwach członkowskich, w których utrzymują się niedociągnięcia, i przyczynił się tym samym do propagowania rozliczalności i dalszej poprawy zarządzania finansami UE.

Trybunał odnotowuje, że w odniesieniu do działu „Spójność” oszacowany przez Komisję poziom nieprawidłowych wydatków za 2018 r. kształtował się poniżej wartości oszacowanych przez Trybunał, zaś w przypadku działów „Konkurencyjność” i „Zasoby naturalne” był on do nich zbliżony.

Po zakończeniu etapu pilotażowego kontrolerzy mają w planach **rozszerzenie tego podejścia** na kolejne obszary wydatkowania, ale aby osiągnąć dalsze postępy, niezbędne będzie zaangażowanie i współpraca ze strony Komisji.

Sprawozdanie roczne za 2018 r., w tym PAKIET PRASOWY, jest dostępne w 23 językach UE na stronie internetowej www.eca.europa.eu.